



НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 6 • год. CV • 26 март 2026 г. • цена 1 лев / 0.51 €

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638



150 ГОДИНИ
ОТ АПРИЛСКОТО
ВЪСТАНИЕ

182 години
от рождението
на Дж. Макгахан

На стр. 2-3



ТРАКИЯ – ПОБЕДНАТА ПЕСЕН, БОЛКА И СИЛА НА БЪЛГАРИТЕ

ИСКРА ЧЕРНЕВА

Тракия отдавна е не просто географско понятие. Тя е памет, сила и надежда, болка и обич, които изпълват сърцата ни. Сила и надежда – защото 26 март е символ на героичната летопис за воинската слава на нашата армия при падането на непрвземаемата дотогава Одринската крепост. Подвигът на героите – одринци, и техните командири се превръща в олицетворение на здравия български дух, смелост, преданост и саможертва за отечеството. Въодушевлението и екзалтацията от онези легендарни исторически дни дълго не напускат признателните българи. В статията на Д. Нашев, озаглавена „13/26 март“ и публикувана в юбилейния брой на в. „Тракия“ през 1933 г. по повод 20-годишнината от битката, четем: „Това е датата на едно велико постижение, което по замисъл и замах надмина очакванията на самия български народ. Това е Одринската епопея, която краси като скъп бисер страниците на новата история на българското племе. Не за пръв път на този ден отекна мощно „ура“ пред силната

Одринска крепост, не за първи път тук кънти победната песен на българина!“

Много скоро обаче победното гръмогласно „ура“ на българския войник ще бъде приглушено от скърцащите каруци в многобройните бежански кервани, от стенанията и воплите на изтезаваните, бити и унижени българи – старци, жени и деца, на неговите събратя от Одринска Тракия. След драматичните събития около Междусъюзническата война хиляди семейства са прогонени от домовете им и поемат към неизвестността. Плачат и ридат Булгаркьой, Голям и Малък Дервент, Фере, Дедеагач, Гюмюрджина, Съчанли, Еникьой, Доган Хисар, Балькьой, Манастир, и още, и още, и още... Арда ще потече с кървавите сълзи на стотиците отвлечени жени и девойки, на майките, които погубват пеленачетата, за да спасят по-големите си деца. Кървав ще е бежанският път! Затова Тракия е и мъчителна болка – защото все още чуваме ехото от страданието на хилядите измъчени тракийски българи, гонени, поругавани, изтезавани, принудени да оставят родния край. Но злостна тежка участ на прокуде-

ните не е само символ на болката, тя ще възкреси онези простички човешки качества, които превръщат обыкновенния човек в герой. Това са верността към род и родина, честността, състраданието не само към ближния, но и към чуждото нещастие, че дори и към враговете, чувството за собствено достойнство. Колкото и парадоксално да е, но тракийските бежанци предават от своята надежда, кураж и стоицизъм и на сънародниците си, сред които намират сърдечен прием. Затова Тракия е и обич – защото страдалците, останали без нищо, без имот и домашно огнище, са взели със себе си нещо много повече – обичта към майка България, която им отвърща със същата обич и им дава топлина и подслон. Със завидно упорство и трудолюбие тези окаяни мъченици изграждат от нищото нов живот върху тежкия спомен за разорените си домове, без да се отказват от корените си, запазвайки обичаите и магията на красивия тракийски фолклор. Тъкмо заради това

„ясен месец веч изгрява
над зелената гора,
над зелената гора,
над юнашките сърца“

емоционално ни пренася в онези тъжни, но юначни години. Юначни – защото българите показват на смаяния свят, че в съдбовни моменти на изпитания са безкомпромисно единни, че трагичната орис е победена със силата на духа и безрезервната обич към отечеството, към ближния, към човека. Онази наша победна песен от 1913 г. надмогва трагедията и пролетите сълзи и ни спомня за спечелените битки – не само на бойното поле, но и в душата, спомня ни за силата на един народ!

Да, Тракия е болка, но и обич, сила и надежда. И памет!



Тракийски бежанци

Ден на Тракия

Скъпи тракийци,

26 март символизира две съдбовни събития – бойната слава на българските воители и националната памет на тракийските българи.

Преди 113 години, под звуците на духовата музика и „Шуми Марица“, с огнения вик „Напред! На нож!“ български войски превземат непрвземаемата Одринска крепост и изумяват света със своя подвиг. С овладяването на крепостта са постигнати военнополитически и стратегически резултати, довели до края на Балканската война и освобождението на българите, останали под османско владичество. Последвалият Лондонския мирен договор от 17 май 1913 година предоставя на България почти цяла Тракия на запад от линията Мидия-Енос.

Няколко месеца по-късно радостта е помрачена от скръбта по стотиците хиляди тракийски българи, избити и прогонени от турската армия от родните им домове в Одринска Тракия, която на практика е обезбългарена. Академик Любомир Милетич сравнява трагедията на тракийци с клането в Батак. За извършените зверства съвременни изследователи използват термините „геноцид“ и „етническо прочистване“.

Ние, тракийци, сме толерантни, не търсим мст за претърпените злини и спазваме завета на нашите предци „Да не забравяме, но да не отмъщаваме“. Толерантността, човечността и търпението, са качества, които са ни нужни и днес, за да се справим с предизвикателствата на времето, в което живеем!

Нека сведем глава пред подвига на загиналите!

Почит и преклонение пред болката и величието на невинните жертви, които ще останат завинаги в олтара на Отечеството.

Да живее България!

Красимир Премянов,
Председател на СТДБ

ПРОГРАМА

ЗА ДЕЙНОСТТА НА КУЛТУРЕН КЛУБ „ТРАКИЯ“ ПРЕЗ 2026 г.

Дейността на културен клуб „Тракия“ през годината ще бъде посветена на 130 години организирано тракийско движение и мястото на тракийци – творци и историци в него.

Мероприятията ще се провеждат от 17.00 ч. в клуба на СТДБ, както следва:

06 април – водещ Стоян Райчевски

04 май – водещ проф. Светлозар Елдъров

18 май – водещ посланик Илко Шивачев

15 юни – водещ посланик Георги Димитров

След летния период програмата ще продължи с представяне на тракийци – краеведи, с изследвания върху Централни Родопи, Източни Родопи и Тракия.

150 ГОДИНИ ОТ АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

182 г. от рождението на Дж. Макгахан

Джанюариъс Макгахан е американски журналист, който е в България от 1876 до март 1878 г. като специален военен кореспондент на „Дейли нюз“. Кореспонденциите на Макгахан за турските зверства по време на Априлското въстание (1876 г.) са отпечатани в „Дейли нюз“, „Голос“, „Московские ведомости“, както и във вестниците, излизащите на български език в Цариград.

Макгахан извършва неограничена работа в защита на българския народ. Репортажите му предизвикват широка вълна от обществено негодувание срещу Турция. Виктор Юго, Джузепе Гарибалди, княз Ото фон Бисмарк, Уилям Гладстон, княз Алексей Николаевич Церетелев, граф Игнатиев, Хорас Мейнард, Чарлз Дарвин, Лев Николаевич Толстой, Фьодор Михайлович Достоевски, Иван Сергеевич Тургенев, Дмитрий Иванович Менделеев, Константин Иречек, Уолтър Беринг, Иван дьо Вестин, Жул Верн, сър Едуин Пиърс, Всеволод Михайлович Гаршин, Василий Иванович Немирович-Данченко, художникът Василий Верещагин, Иван Сергеевич Аксаков, Оскар Уайлд, журналистите: Емил Жирарден, Жан Петри и Жан дьо Вестин, българските студенти и преподавателите от Роберт колеж и др., са само част от имената на най-видните представители на тогавашния европейски свят, които застават зад справедливите искания за свобода на българския народ.

Днес публикуваме писмо на Макгахан за геноцида над българите в Батак.

БАТАК: ДОЛИНАТА НА СМЪРТА И ХОРАТА БЕЗ СЪЛЗИ Пазарджик, 2 август 1876 г.

Предостатъчно ужаси ми бяха сервираны след вчерашното мое писмо. Няма нещо казано за турците, което да не вярвам сега. Нищо не би могло да се каже за тях, което аз да не сметна за вероятно и правдоподобно. Човек би помислил, че съществува известна граница за жестокостите, за които всяка дискриминация е невъзможна, където обикновеното сравнение, пресмятане и мярка са поставени извън всякакъв въпрос. Но тази граница турците са вече преминали. Човек не може да ги следва повече. По пътя се издигат планини от страшни факти, зад които нищо не може да се види и безсмислено е всяко усилие да се върви по-нататък. Човек чувства, че е излишно да продължава да мери тези планини и да решава дали те са с няколко метра по-високи или по-ниски, или да търси кървичини между тях. Човек чувства, че е видял достатъчно, че е време да отстъпи назад.

Но нека ви разкажа какво видяхме в Батак: Ние имахме известни трудности при напускането на Пещера. Представителите на властта бяха обидени поради това, че г. Скайлер отказа да вземе турски чиновник с него, и запovedаха на жителите да ни кажат, че тук няма



■ Макгахан като военен кореспондент в Османската империя

коня, а ние трябваше да оставим нашите каруци и продължим на седло. Но хората бяха толкова загрижени да отидем, че сами ни доставиха коне въпреки забраната, като ги докараха първо без седла, за да покажат уж, че вършат това без охота. Ние попитахме дали биха могли да ни донесат и няколко седла. С голяма готовност и с известна насмешка за начина, по който заповедите на мюдюрин бяха потъпкани, те донесоха и седлата. Най-после възседнахме конете и се приготвихме да потеглим. Цяла сутрин ние бяхме обсадени от същите хора, които предната нощ ни бяха блокирали. Или поне те изглеждаха да бъдат същите, тъй като техните разкази бяха много сходни помежду си.

Ние не можехме да направим нищо, освен да изслушаме със съжаление няколко от тях – цял ден не би стигнал, за да се изслуша всяка отделна история на нещастия и страдания – и да дадем неясни обещания, че при нашето завръщане в Константинопол ще направим всичко, което е по силите ни, за да облекчим тяхното нещастие. Но дипломатическата помощ – уви! – е много бавна. Докато посланиците разменят ноти и вежливости и се

канят един друг на обеда, докато изпращат представители при Високата порта и получават обещания, в които никой не вярва, нещастният народ тук гладуваше и умираше. Мнозина от обкръжаващите ни решиха да се възползват от случая и ни придружат до Батак, за да посетят своите разорени домове, а други задържаха юздите на конете ни, решени да ни накарат да ги изслушаме, преди да тръгнем. Една жена хвана моя кон и го държа, докато не ми показа мястото, където куршум е пробол ръката й, сега напълно неспособна за работа. И това беше най-малката от нейните горести. Мъжът й беше убит, а нейните малки дечица очакваха хляб от тази счупена ръка. Всичко това беше разказано на език, толкова сходен с руски, че аз можах да разбера голяма част направо, без преводач. Българският език е така близък с руския, че аз можех лесно да си въобразя, че се намирам между селяните на Волга или жителите на Гостиний двор в Москва. Сходството е поразително и затова не е чудно защо руснаците съчувствуват на тези хора.

Човек забелязва подобно семейно приличие и в очите, такова как-

вото може винаги да се види между братя и сестри, които са изцяло различни един от друг по черти. Приличието изпква в особеностите на изражението, в движенията на ръцете, в тоновете на гласа, дори в този странен, неопределен израз на лицето, който често при руския селянин прави невъзможно да се определи дали той се смее, или плаче. Руснак, българин, сърбин, черногорец и чех могат да се срещнат и разговарят, всеки на своя собствен език, и да се разберат един друг. Не може да не се очаква англичаните северно от Темза да не съчувствуват на тези южно от реката, ако последните бяха под турско господство, така както нищо не може да спре тези славянски народи да си помагат един на друг, когато един от тях пъшка под чужд деспотизъм.

Батак е разположен на около тридесет мили от Пазарджик, по права линия, високо в разклоненията на Родопите, които се простират южно от главната верига на Балкана. Пътят представляваше стръмна планинска пътека, проходима на места само с ловкостта на дива коза. При завръщането си научихме, че има по-хубав път, но нашият водач със своето ориенталско своенравие беше избрал лошия. Ние образувахме странна, но малко тъжна процесия, когато се запътахме по стръмното. Първи вървяха нашите две заптиета в техните живописни костюми, наежени с ножове и пищови, нашият водач, също така въоръжен до зъби, след това петте души, които съставяха нашата група, възседнали мулета и коне, покрити отгоре с неописуеми седла и парадни конски сбруи, последвани от процесията на петдесет или шестдесет жени и деца, които се бяха решили да ни придружат до Батак. Много от жените носеха малки деца и тежък допълнителен товар, съдържащ провизии, облекло, готварски съдове или жътварски прибори, които те бяха изпросили или взели на заем в Пещера. Даже децата – малки момиченца, девет и десетгодишни – едва се мъкнеха по стръмната планина, превити под прекалено тежкия за тях товар. А трябва пет или шест часа, за да достигнем до нашето предназначение.

След три часа пълзене по пътеките, които бяха толкова стръмни, че ние се видяхме принудени да слезем от конете и да вървим половината от времето пеша, не съвсем безопасно от пропадане в някоя пропаст, ние се изкачвахме все по-високо и по-високо, докато ни се стори, че влизаме в самите облаци. Най-после се измъкнахме от гъстата гора и попаднахме в прекрасна долина, която простря богат килим от зеленина пред очите ни. Малка речичка шумолеше и се провираше през нея, а над водата се очертаваше миниатюрна дъскорезница. Изглежда, че жителите на Батак са водели значителна търговия с дървен материал, който те обработвали от горите на околните планини. По-късно ние срещнахме голям брой такива малки бичкиджийници и дори ни

казана, че те били около двеста в самото градче и околността.

Дъскорезниците са мълчаливи сега. Малката долина и нейните богати, сочни склонове са били сигурно покрити с многобройни стада от овце и добитък. Нищо живо не се виждаше сега. Това малко красиво място беше самотно като гробище, сякаш с години живо съществуване не е стъпвало по неговия богат чим. Изкачихме се по склона надясно и когато стигнахме до върха на хребета, който го отделяше от съседната долина, пред нас се откри красива панорама. Планините тук се простират в кръг, затварят парче земя около осем до десет мили в диаметър, значително по-ниска долу и набраздена с голям брой падини и долове, които я прекосяват по всяко направление, като че ли се кръстосват и пресичат едни други, без ни най-малката проява на вододел. Тоя кръг изглеждаше по-скоро увеличена снимка на планините от Луната, отколкото каквото и да е друго, което би могло да мине през ума ми.

Долу, на дъното на една от тези падини, зърнахме селище, до което нашият водач ни уведоми, че ще трябва още час и половина път, за да го достигнем. Наистина то изглеждаше да бъде съвсем близко. Това беше Батак, който търсехме. Склоновете бяха покрити с малки ниви пшеница и ръж, позлатени от зрелост. Въпреки че нивите бяха узрели и презрели, въпреки че на много места пълните класове бяха прекършили стъбла и сега лежах на земята, нямаше никакъв признак от жътвари, които да правят опит да ги спасят. Нивите бяха опустели, както и малката долина. Реколтата гниеше в земята. След един час път ние се приближихме до градчето.

Щом приближихме, нашето внимание бе привлечено от хайка кучета по наклона към градчето. Отбихме се настрана от пътя, минахме през развалините на две-три стени, през няколко градини, пришпорихме конете по нанагорното към кучетата. Разярено те изляха по нас и избягаха в съседните ниви. От седлото аз не забелязвах нищо особено, докато моят кон не се запъна. Погледнах надолу и видях, че е стъпил върху човешки череп, отчасти скрит в тревата. Черепът беше напълно изсъхнал и оглозган, сякаш е бил там от две или три години, така добре бяха свършили своята работа кучетата. Няколко крачки по-нататък имаше друг череп, а до него част от скелет – също така бял и изсъхнал. Колкото се изкачвахме по-нагоре, толкова повече намирахме кости, скелети и черепи. Но тук те не бяха така добре оглозгани, тъй като парчета полуизсъхнала, полуизгнила човешка плът прилепваше още по тях. Най-после пристигнахме на малко плато или площадка върху хълма, където земята беше почти равна с изключение на малко вдълбаване, където се показваше начало на падина. Насочихме се нататък с намерение да пресечем, но изведнъж дръпнахме юзди с възклицание на ужас: точно пред нас, почти под краката на конете ни, се показваше картина, от която изтръпнахме.

Продължение на 3-а стр.

150 ГОДИНИ ОТ АПРИЛСКОТО ВЪСТАНИЕ

Продължение от 2-а стр.

Грамада от черепи, смесени с кости от всички части на човешкото тяло, скелети, почти цели, скапани дрехи, човешка коса и изгнило месо, събрано на мръсна купчина, около която тревата растеше обилно. Заразяваща миризма, подобна на тази от умрял кон, се разнасяше наоколо. Тук кучетата намираха бързо храна и нашето неочаквано приближаване ги прекъсна.

По средата на тази грамада можах да различа малка форма на скелет, все още облечен в женска риза, черепа обвит с цветна забрадка, а кокалите на глезените обути в изплетени чорапи, без стъпала, каквито носят българските девойки. Ние погледнахме наоколо. Земята беше постлана с кости по всяко направление, където кучетата ги бяха замъкнали, за да ги глождат на спокойствие. Градчето лежеше на разстояние от стотина ярда по-долу от нас. Гледано от нашето място, то напомняше нещо сходно с развалините на Херкулан или Помпей.

Не беше оцелял нито един покрив, нито една стена. Всичко бе маса от развалини, сред които се издигаше и достигаше до нас дълбок, оплаквач стон, подобен на оплакването, с което ирландците изпращат своите мъртъвци. Стонът изпълваше малката долина и се възнасяше във вой. По-късно, когато влязохме в градчето, ние разбрахме този звук. Отново погледнахме грамадата от черепи и скелети пред нас. Забелязахме, че всичките са малки, и че парчетата облекло, смесени между тях и пръснати наоколо, бяха части от женски принадлежности. Тогава всички те са били жени и момичета. От седлото на коня аз преброих над сто черепа, без да включвам тези,

скрити под другите кости на страхотната грамада, нито тези, разпилени надалеч и нашироко из нивите. Почти всички черепи бяха отделени от останалата част на костите, почти всички скелети бяха без глави. Тези жени до една са били обезглавени. Ние се спуснахме към града. Сред разрушените стени на първата къща, до която дойдохме, видяхме жена, седнала върху купчина боклук, да се люлее насам-натам, да изплаква някаква монотонна песен, половината изпята, половината изридана, с някаква дива раздирателна мелодия. В своя скут тя държеше бебе, а край нея друго дете стоеше мълчаливо и търпеливо. С учудени очички то погледна към нас, когато минавахме, но жената не ни обръщаше внимание. Ние наострихме ухо да чуем какво говори тя и нашият преводач ни предаде следното: „Къщата ми, къщата ми, бедната ми къщица; мъжа ми, мъжа ми, горкия ми мъж, скъпия ми мъж; къщата ми, милата ми къщица“ и така нататък. Тя повтаряше същите думи отново и отново, хиляди пъти. В съседната къща имаше две жени, които се вайкаха по същия начин – едната възрастна, другата млада. Те повтаряха думи почти идентични: „Имах къща, а сега нямам нищо; имах мъж, а сега съм вдовица; имах син, а сега нямам утеха; имах пет деца, а сега нямам никого.“ В същото време те се клатеха насам-натам, удряха се по главите и кършеха ръце. Жените се спасили от клането и току-що за пръв път се

бяха завърнали у дома, възползвайки се от нашето посещение или това на г. Беринг. Те са могли да се завърнат много по-рано, но ужасът е бил толкова голям, че без присъствието и покровителството на чужденец, те не са посмели да сторят това. Сега те ще продължават с часове да оплакват своите опепелени домове с тази странна погребална песен. Това беше обяснението на извиващия се вой, който бяхме чули горе на хълма. Колкото повече напредвахме, толкова повече плачът се увеличаваше. Някои от жените бяха седнали на купчините камъни, срутени върху поделите на къщите им. Други ходеха нагоре-надолу пред портите, кършеха ръце и повтаряха същите вопли на отчаяние. Малко сълзи имаше в тази всеобща скръб. Това беше суха, тежка, отчаяна скръб.



■ Черквата в Батак

Изворът на сълзите беше пресъхнал преди седмици, но приливът на мъката и нищетата беше по-голям от всякога и търсеше да намери отдушник без тяхна помощ. Както се придвижвахме, повечето от хората се събираха на върволица след нас. Накрая се образува шествие от четирисотин или петстотин души. Скръбните плачове на жените и децата ни следваха навсякъде, където отивахме. Аз вярвам, че никога вече няма да чуя такъв стон от техните обединени гласове, плач, който се издигаше чак до небето.

Може би ще бъде добре, преди да продължа по-нататък, да кажа нещо за Батак, така че читателят да си състави по-добра идея за това, което е станало тук. Батак е бил селище от деветстотин къщи и с около 8000 или 9000 жители. Тъй като липсват статистически данни от преброяване на населението и каквито и да е други достоверни статистически сведения в Турция, невъзможно е да се каже точно броят на населението в което и да е селище. Обикновеното правило обаче да се смятат пет души на къща едва ли е валидно за България. Българите подобно на руските селяни принадлежат на старата патриархална традиция – бащи, женени синове, деца и внуци живеят заедно, под един и същ покрив, докато дядото умре. При всяка женитба на един от синовете нова соба се пристройва към старата къща. Заедно с новото поколение семейството достига често двадесет или тридесет души,

живеещи под същия покрив, всички послушни и уважаващи главата на семейството. Следователно при определяне броя на населението по броя на къщите редно е да се смятат средно осем или десет души на къща. Един ефенди твърди в своя доклад, че имало всичко на всичко само 1400 жители в Батак. По-голяма безсрамна лъжа от тази никога не е била изричана дори от турчин. Г. Скайлер успя да се сдобие с данъчния списък за текущата година и установи, че 1421 работоспособни мъже са подложени да плащат освободителен военен данък. Този брой на мъжете във всяка друга европейска страна би означавал население от около 15 000, но тук не може да се даде повече от общо 8000 до 9000 души. Такъв е броят на населението в Батак, приет от самите местни жи-

тели, както и от тези в Пещера.

Аз мисля, че хората в Англия и изобщо в Европа имат доста погрешна представа за българите. Винаги чувах да се говори за тях като за обикновени диваци, които не били по-цивилизовани от американските индианци. Трябва да си призная, че самият аз, и то не много отдавна, не бях далеч от поддържаене на същото мнение. Аз бях учуден и вярвам, че повечето от моите читатели ще се учудят, когато научих, че почти няма българско село без училище. Тези училища там, където не са изгорени от турците, са в цъфтящо състояние. Те се издържат посредством доброволен данък, с който българите се самооблагат не само без да бъдат принудени от правителството, но и напук на всички спънки, създавани от корумпираните турски власти. Образованието, което се дава в тях, е безплатно и всички – бедни и богати – се ползват от него. Няма българско дете, което да не знае да чете и пише. И накрая процентът на грамотните в България е голям толкова, колкото в Англия и Франция. Питам се дали европейците, които говорят, че българите били диваци, са уведомени за тези факти? И друго, аз мислех, че изгарянето на български села означава изгарянето на няколко колиби, направени от кал, които нямат голяма стойност в действителност и които могат да бъдат възстановени. Бях особено много учуден да установя, че множеството от тези села са наистина добре построени

градове, със здрави каменни къщи, че в много от тях живееха сравнително значителен брой хора, които бяха достигнали нивото на всички удобства, и че някои от тези села могат да служат за пример на много английски и френски села. Истината е, че българите наместо диваци, за каквито ги смятаме, са в действителност трудолюбиви, упорити в работата, честни, образовани и мирни хора. Що се касае до въстанието, слаб опит за такова е имало в три или четири града, но в Батак не е имало никакви прояви и дори се вижда, че нито един турчин не е бил убит тук.

Турските власти не претендират да е имало убити турци или пък жителите да са оказали някаква съпротива. Ахмед ага, който е ръководил клането, пристигнал с башибозу-

изсъхнало, наместо да се разложи, изглеждаха свършени. На черепа имаше дълбока рана. Богата кестенява коса, дълга почти ярд, висеше все още повлечена в праха. Трябва да се отбележи, че всички скелети на жени, намерени тук, са облечени само в женски ризи. Това нещастно дете очевидно е било съблечено по риза, за да бъде претърсено за пари и скъпоценности или от чиста бруталност, след това изнасилено и убито. Ние говорихме с много жени, преминали всички етапи на мъчението, без последния. Процедурата, изглежда, е била следната: турците хващали жена, събличали я внимателно по риза, оставяли настрана ония дрехи, които са били ценни, и всички украшения и скъпоценности, които тя би могла да носи със себе си. Много от турците поемали грижата да я изнасилват, а последният от тях я убивал или не съобразно какво му е настроението.

На следващата къща ни спря мъж, за да ни покаже останките на своя малък сляп брат, жив изгорен. Видяхме купчинка от изгорени и калцинирани кости. Грубият селянин с мъжествено лице се свлече на земята и зариде като дете. Обезумял, изглежда, той не разбираше, че нещастното сляпо момче е по-добре сега и че той би трябвало да благодари на турците, наместо да плаче за брат си.

От другата страна на пътя имаше два скелета на деца. Те лежах едно до друго, отчасти покрити с камъни и с ужасяващи удари на сабя по техните малки черепи. Броят на децата, убити в тези кланета, е повече от огромно. Те са били често набождани на байонети. Очевидци ни разказаха как видели малки бебета, набучени на байонети и разнасяни по улиците в Батак и Панагюрище. Причината е проста. Когато мохамеданин убие известен брой неверници, той е сигурен, че ще отиде в рая независимо какви са неговите грехове. Мохамед е възнамерявал вероятно, че само въоръжени хора би трябвало да се броят, но обикновеният мюсюлманин взема това предписание в много по-широк смисъл и брой също така жените и децата. С цел да надуют бройката тук, в Батак, башибозуците са удряли открито бременни жени и убивали неродени деца. С приближаването към центъра на града костите, скелетите и черепите ставаха все по-многобройни. Няма къща, под чиито развалини да не сме открили човешки останки. Улиците покрай тях бяха също така покрити с кости. Пред много от портите жените ходеха нагоре-надолу и провличаха погребална песен. Една от тях ме хвана за ръка и отведе вътре между стените; там, в един ъгъл, наполовина покрити с камъни, лежах останките на друго младо момиче, с дълги коси, безредно разпуснати между камъни и прах. А майката просто пишеше в агония и биеше безумно главата си в стената. Аз можах само да се обърна и с разбито сърце да излезна навън, да я оставя сама с нейния скелет. Няколко крачки по-нататък друга жена седеше на прага, превиваше се и издаваше сърцераздирателни стениания, които прехвърляха границите на моето въображение.

Продължава в следващия брой



ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА НА ОТЕЦ АЛЕКСАНДЪР ЧЪКЪРЪК

Третата година от кончината на отец Александър Чъкърък, председател на българската православна църква „Св. вмчк Георги“ в Одрин, бе отбелязана на 14 март 2026 г. Поклонението бе организирано от Генералното консулство на Република България в Одрин, Съюза на тракийските дружества в България, Тракийския научен институт и Фондацията на православните църкви на Българската екзархия в Истанбул. Стоици българи и турци почетоха паметта на големия български родолюбец.

Денят започна със Света заупокойна литургия, отслужени от Харалампий Ничев-архимандрит на Вселенския трон и духовен председател на българските храмове в Истанбул и отец Георги Танчев – архиерейски наместник на Сандански от Неврокопската епархия в България, подпомагани от дякон – представител на Адрианополския митрополит Амфилохий. В края на литургията паметта на отец Александър и неговото дело за съхранение на българските православни храмове в Одрин, за запазване и разпространяване на българския език, култура и традиции и на приятелските отношения между българския и турския народ бяха почетени в словата на арх. Харалампий Ничев, на генералния консул на Република



България в Одрин Радослава Кафеджийска, на председателя на настоятелствата на Фондациите на православните църкви на Българската екзархия в Истанбул и Одрин – Димитри Йотеф и на председателя на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов.

На поклонението присъстваха над 400 човека, сред които Илиян Янчев, кмет на Община Малко Търново, Сезаи Ърмак, председател на Одринската ТПП; Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските дружества в България, Краснодар Беломорски, зам.-председател на ЦР на СТДБ; Димитри Йотеф, председател и Христо Копано зам.-председател на настоятелствата на Фондациите на православните църкви на Българската екзархия в Истанбул и Одрин и представители на общността на Цариградските българи, членовете на ВК на СТДБ: проф. Васил Проданов, председател на Тракийския научен институт, Кирил Сарджев, председател на ТД „Георги Сапунаров“, гр. Хасково, Маргарит Петров, председател на ТД „Бойко Чавдаров“.

Продължава на 5-а стр.



ТРАКИЙЦИ В АЙТОС ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА НА ПЕТЪР КИПРИЛОВ

МАРИЯ ВЕЛИНОВА,
ТД „ПЕТЪР КИПРИЛОВ 1897“,
ГР. АЙТОС

На 14 март 2026 г. ние, тракийците от Тракийско дружество „Петър Киприлов 1897“, гр. Айтос, се поклонихме пред паметта на нашия патрон по повод 175-ата годишнина от неговото рождение.

В притихналия двор на храм „Св. Димитър“ в Айтос, край мястото на неговия вечен покой, обединени от дълбока признателност, съживихме спомена за

свещеника, учителя, революционера и съратника на Васил Левски и Гоце Делчев – Петър Киприлов.

Този ден бе и акт на закъсняла историческа справедливост. По инициатива на нашето дружество върху досега безименния гроб на Киприлов бе поставена паметна плоча и снимка.

Председателят на дружеството г-жа Мария Тодорова припомни мащаба на неговото духовно и революционно дело, а присъствието на неговата пра-

внучка г-жа Елена Петрова придаде на събитието дълбоко родово и емоционално значение.

Възпитаници на СУ „Христо Ботев“ – Айтос развълнуваха присъстващите с рецитал на родолюбиви стихове.

С венец и тиха молитва пред запалените свещи на гроба на Киприлов ние препотвърдихме нашия завет – да пазим жива паметта за тракийските българи и да предаваме техния несломим дух на бъдещите поколения.



Елена Петрова, правнучка на Петър Киприлов



ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА ПАМЕТТА...

Продължава от 4-а стр.

Гр. Харманли, Вира Петрова, председател на ТД „Капитан Петко войвода“, гр. Карнобат, Иван Мамирев, председател на ТД „Тракия 1922“, Крумовград, Нели Анастасова, председател на ТД „Стоян Мавродиев“, Търговище, Цанко Атанасов, председател на ТД „Одринска епопея“, Стара Загора, Юлия Върбанова, председател на ТД „Тракия“, Ямбол, Ан-

гел Коджаманов, Даниела Коджаманова, председател на филиала на ТНИ в Кърджали, Георги Чъкърък, син на покойния отец Александър, съпругата Мария, представители на тракийските дружества от София, Бургас, Кърджали, Свиленград, Любимец, Харманли, Хасково, Стара Загора, Средец, Ямбол, Златоград, Крумовград, Търговище, Ивайловград, граждани на Одрин, приятели, роднини и съмишленици.

Почит към отец Чъкърък беше отдадена и на гроба му, който бе отрупан с венци и цветя. Паметникът и барелефът, изградени по инициатива и със средства на Съюза на тракийските дружества в България, на Тракийския научен институт, на признателни тракийци и дарители в двора на храма „Св. Великомъченик Георги“, ще напомнят на поколенията за родолюбивото дело на големия българин.



СЪЮЗ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ И ТРАКИЙСКИ НАУЧЕН ИНСТИТУТ ОБЯВЯВАТ НАЦИОНАЛЕН УЧЕНИЧЕСКИ КОНКУРС ЗА РАЗКАЗ И ЕСЕ НА ТЕМА: „МОИТЕ ТРАКИЙСКИ КОРЕНИ“

Посвещава се на 130-годишнината
на организираното тракийско движение в България

ЦЕЛТА на конкурса е да насърчи младите хора да направят проучване на своите родови корени и да стимулира интереса им към съхраняване на родовата история и национална памет.

УЧАСТНИЦИ:

Ученици от всички видове образователни институции в страната и в чужбина.

Провеждането е в две възрастови групи:

- Ученици от V – VIII клас
- Ученици от IX – XII клас

РЕГЛАМЕНТ:

- Всеки кандидат може да участва с 1 творба.
- Творбите не трябва да са участвали в други конкурси.
- **ЗАДЪЛЖИТЕЛНО СЕ ИЗПИСВА ЗАГЛАВИЕТО НА ТВОРБАТА, ТРИТЕ ИМЕНА НА АВТОРА, УЧИЛИЩЕ И ГРАД НА УЧАСТНИКА В КОНКУРСА, КЛАС И ВЪЗРАСТ**
- Текстовете трябва да са написани, съобразно нормите на книжовния български език.
- Обем – до 15 стандартни страници (1800 знака на страница) или до 27 000 знака (с интервалите).
- Шрифт – Times New Roman
- Размер на шрифта – 12
- Разредка на редовете и абзаци 1.5
- Подравняване – двустранно
- **Краен срок за изпращане на разработките: 15 октомври 2026 година.**

КРИТЕРИИ за оценяване на разработките:

- Исторически познания
- Езикова култура и стил
- Авторски подход и интерпретация
- Оригиналност и творческо мислене

НАГРАДИ:

- **ГОЛЯМА НАГРАДА** на името на журналиста Тодор Корув: парична награда, статуетка и публикуване на творбата на наградения автор.
- Три награди – I, II и III се определят за всяка възрастова група
- ПЪРВА НАГРАДА – грамота, книги, парична награда
- ВТОРА НАГРАДА – грамота, книга, парична награда
- ТРЕТА НАГРАДА – грамота, книга, парична награда
- ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ В КОНКУРСА ПОЛУЧАВАТ ГРАМОТА ЗА УЧАСТИЕ.**

ОБЩИ УСЛОВИЯ:

Препоръчително е писмените работи да минат на вътрешен подбор сред колегите специалисти по училища. Участниците да бъдат информирани, че материалите не се връщат.

Моля, обърнете внимание на следното:

- По отношение на авторските права следва да се има предвид, че участвайки в конкурса, предоставяте авторските права над Вашата творба на организаторите.
- По отношение на съхранението на творбите следва да имате предвид, че те могат да бъдат използвани за изложби, интернет страници, плакати, публикации.
- С явяването за получаване на награда участниците и

техните родители се съгласяват да бъдат заснемани и материалът да бъде излъчван/публикуван в публичното пространство без каквото и да е допълнително възнаграждение от страна на съорганизаторите.

• Творбите трябва да бъдат подадени според регламента, като неотговарящите на изискванията му няма да бъдат допуснати в конкурса.

• Задължително условие е всяка творба да бъде придружена от попълнен формуляр за участие и декларация от родителите.

Няма да бъдат допуснати до оценяване творби, за които не е получено изричното писмено съгласие на автора.

Организаторите на Конкурса не носят отговорност:
– за злоупотреби на лица към трети лица с използване/попълване на техни данни.
– за погрешни или непълни данни за контакт на участниците в Конкурса.

Резултатите от конкурса ще бъдат обявени на сайта на Съюза на тракийските дружества в България (СТДБ) и във вестник „Тракия“ **до 15 ноември 2026 г.**

Носителите на награди ще бъдат определени от компетентно жури, с участие на представители от ТНИ.

Текстовете на електронен носител, да се изпращат на e-mail: stdb_sofia@abv.bg

Пощенски адрес:

Съюз на тракийските дружества в България
ул. Стефан Караджа № 7А
гр. София – 1000

ФОРМУЛЯР ЗА УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА РАЗКАЗ И ЕСЕ НА ТЕМА: „МОИТЕ ТРАКИЙСКИ КОРЕНИ“

ИМЕ, ПРЕЗИМЕ, ФАМИЛИЯ:
(на участника в конкурса)

ТЕЛЕФОН И ЕЛ. ПОЩА ЗА ВРЪЗКА:
(на участника в конкурса)

ВЪЗРАСТ **КЛАС**
(на участника в конкурса)

УЧИЛИЩЕ, ГРАД:
(на участника в конкурса)

УЧИТЕЛ КОНСУЛТАНТ:
(трите имена, телефон и ел. поща на учителя консултант)

ЗАБЕЛЕЖКИ:
При използване на сюжет или композиция от популярни или публикувани произведения, участникът е задължен да отрази това обстоятелство в Раздел „Забележки“.

Дата:

Подпис:

Населено място:

ДЕКЛАРАЦИЯ НА РОДИТЕЛ

Аз, долуподписаният/ата.....
(трите имена на родителя)

Родител на.....
(трите имена на детето, ученика) заявявам своето съгласие, че:

• с участието в конкурса, авторските права върху творбата на моето дете се предоставят на организаторите;

• творбата, която участва в конкурса няма да бъде връщана на автора;

• с явяването за получаване на награда участниците и техните родители се съгласяват да бъдат заснемани и материалът да бъде излъчван/публикуван в публичното пространство без каквото и да е допълнително възнаграждение от страна на организаторите;

• предаденото произведение може да бъде сканирано, снимано, публикувано и използвано в различни издания и медии, свързани с интернет страници и други некомуercialни материали и мероприятия за целите на конкурса;

• предоставям доброволно и давам съгласието си личните данни на детето ми да бъдат използвани при обявяване на резултатите от конкурса.

Дата:

Подпис:

Населено място:

ТРАКИЙКИ В СТАРА ЗАГОРА ЧЕСТВАХА МЕЖДУНАРОДНИЯ ДЕН НА ЖЕНАТА



По инициатива на Клуба на жената-тракийка при Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора в лицето на председателката Кирилка Иванова и Иванка Чертоянова, членове на Управителния съвет на дружеството, беше отбелязан Международния ден на жената, ден на майката, ден на жената-тракийка.

Представителния женски народен хор при старозагорското тракийско дружество отпрати музикален поздрав.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец април:

- Елена Алекова – София 3 април 1963 г.
- Донка Янева – София 5 април 1942 г.
- Петър Янков – Перник 6 април 1962 г.
- Недко Влайков – Ямбол 6 април 1984 г.
- Васил Михайлов – София 6 април 1938 г.
- Валентина Михова – Ямбол 7 април 1963 г.
- Мария Ангелова – Ивайловград 10 април
- Илия Ишмериев – Ямбол 12 април 1962 г.
- Кръстьо Кръстев – Ямбол 15 април 1963 г.
- Иван Михайлов – Ямбол 16 април 1959 г.
- Мариана Ликова – Кърджали 16 април 1968 г.
- Петко Севов – Ямбол 17 април 1954 г.
- Кирил Киряков – Сливен 17 април 1953 г.
- Георги Георгиев – Исперих 17 април 1947 г.
- Катя Орманова – Карнобат 18 април 1952 г.
- Василка Наскинова – Ямбол 19 април 1941 г.
- Виолета Димитрова – Ямбол 20 април 1962 г.
- Иван Иванов – Ямбол 23 април 1954 г.
- Янка Ангелова – Ямбол 24 април 1957 г.
- Стамбол Стамболов – Ямбол 25 април 1952 г.
- Роса Ламбова – Сливен 27 април 1940 г.
- Веска Димова – Варна 28 април 1957 г.

ОБЩО СЪБРАНИЕ НА ТД „ЦАРЕВЕЦ 2021“ ВЪВ ВЕЛИКО ТЪРНОВО

На 14 март т.г., във Велико Търново се проведе Общо събрание на Тракийско дружество „Царевец 2021“, което е част от Съюза на тракийските дружества в България.

Събранието протече в конструктивен дух. Отчетена бе дейността за изминалата година и бяха набелязани задачите за предстоящата.

Приети бяха нови членове на дружеството, работещи в сферата на образованието, администрацията, счетоводството и др.

За председател на дружеството беше преизбрана Паулина Петрова – Ганева, която заедно с Наталия Сотирова и Никола Милчев са членове на Управителния съвет.

Паулина Петрова благодари на своите колеги за доверието и подкрепата, и изрази увереност, че и напред ще продължат да работят заедно за тракийската кауза.



Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНСКИ, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ. Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

ПРОЛЕТНИ ЕТЮДИ ОТ ЕДНО ПЪТУВАНЕ ИЗ ЗЕМИТЕ НА ПРЕДЦИТЕ, ПРЕДОСТАВЕНИ НИ ОТ ЛЮБОМИР ТРИФОНОВ



▪ Горчивата чешма в Доган Хисар



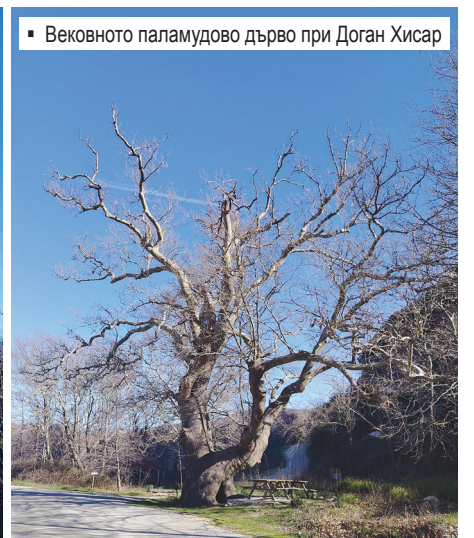
▪ Пристанището в Дедеагач



▪ Храм „Свети Харалампи“ в Дервент, Дедеагачко



▪ Пътят за Доган Хисар Ждрелото Касъка



▪ Вековното паламудово дърво при Доган Хисар



▪ Къщата на Янка и Мара Коларови в с. Дервент



▪ Храм „Свети Николай Чудотворец“ в Дедеагач



▪ Храм „Успение Богородично“ в Доган Хисар



▪ Фарът на Дедеагач



▪ Храм „Свети Николай Чудотворец“ в Дедеагач

